

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ

(1906 - 1975)

Τὴν 29ην Ἰουνίου 1975 ἀπεβίωσεν, ὑποκύψας εἰς τὴν ἐπάρατον νόσον, ὁ Γεώργιος Κ. Σπυριδάκης, τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Λαογραφίας.

Ὁ Σπυριδάκης ἐγεννήθη τὸ 1906 εἰς Κατσιδόνι Σητείας Κρήτης. Τὰς γυμνασιακάς του σπουδὰς ἐπεράτωσεν εἰς τὸ Γυμνάσιον Σητείας τὸ ἔτος 1926 καὶ κατόπιν ἐνεγράφη μετ' ἐπιτυχῆ δοκιμασίαν εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπεφοίτησε τὸ 1931. Κατὰ τὰ ἔτη 1933-1935 ὑπηρέτησεν ὡς βοηθὸς τοῦ νεοσυστάτου τότε Σπουδαστηρίου Γλωσσολογίας τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς. Τὸ 1939 ἀνεκλήρυνθη διδάκτωρ τῆς αὐτῆς Σχολῆς, μετὰ τὴν ἔγκρισιν ὑποβληθείσης εἰς αὐτὴν διατριβῆς του ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ ἀριθμὸς τεσσαράκοντα παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς καὶ νεωτέροις Ἑλλήσι».

Τὸ 1940 ἀπεστάλη εἰς Βιέννην δι' εὐρυτέρας σπουδὰς ὡς ὑπότροφος τοῦ ιδρύματος ALEXANDER VON HUMBOLT STIFTUNG, τὰς ὁποίας ὁμως ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ προώρως ἕνεκα τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἑλληνο-ιταλικοῦ πολέμου, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐκπληρώσῃ τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος. Κατὰ τὸ ἔτος 1937 προσελήφθη ὡς συντάκτης τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦτο εἰργάσθη μὲ ἐπιτυχίαν μέχρι τοῦ 1943 καὶ ἐν συνεχείᾳ μετετάχθη εἰς τὴν θέσιν τοῦ συντάκτου τοῦ καλουμένου τότε Λαογραφικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας, ὅπου ὑπηρέτησεν εὐδοκίμως μέχρι τοῦ 1955.

Τὸ ἔτος 1952 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὑφηγητὴς τοῦ Δημοσίου, Ἰδιωτικοῦ βίου καὶ τοῦ Πολιτισμοῦ τῶν Βυζαντινῶν, ὑποβαλὼν εἰς αὐτὴν ὡς ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ διατριβὴν τὴν πραγματεῖαν του «Τὰ κατὰ τὴν τελευταίαν ἔθιμα τῶν Βυζαντινῶν ἐκ τῶν ἀγιολογικῶν πηγῶν». Τὸ 1955 ἐξελέγη διευθυντὴς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου, εἰς τὴν θέσιν δὲ ταύτην παρέμεινε μέχρι τοῦ 1969. Τὸ 1964 ἐξελέγη καθηγητὴς εἰς τὴν τότε ἑκτακτον ἔδραν τῆς Λαογραφίας. Ὡς καθηγητῆς, κατ' ἀρχὰς ἑκτακτος καὶ ἔπειτα τακτικὸς, ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1972, ὅτε ἀπεχώρησε τῆς ὑπηρεσίας καταληφθεὶς ὑπὸ τοῦ ὀρίου ἡλικίας.

Ὡς διευθυντὴς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου, τοῦ μετέπειτα Κέντρου Λαογραφίας, ὁ Σπυριδάκης κινήθει μὲ μεγάλῃν δραστηριότητα συνέβαλε πολὺ εἰς τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ συγχρόνως ἐθνικὸν ἔργον τῆς πλήρους λαογραφικῆς ἐξερευνήσεως τῆς Χώρας, τὸ ὁποῖον τὸ Κέντρον ἔχει ἀναλάβει. Ὁ ἴδιος ἐξετέλεσε πλὴν ἄλλων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πολλὰς ἐρευνητικὰς ἀποστολάς εἰς δυσπρόσιτους περιοχὰς τῆς ἐλληνικῆς υπαίθρου.

Ἐξ ἴσου σημαντικὴ ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ τοῦ Σπυριδάκη εἰς τὸ ἐκδοτικὸν ἔργον τοῦ ιδρύματος τούτου τῆς Ἀκαδημίας καὶ εἰς τὴν γενικωτέραν ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν του. Οἱ καλύτεροι πρὸς τοῦτο μάρτυρες εἶναι οἱ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν του ἐκδοθέντες πολυάριθμοι τόμοι τῆς Ἐπετηρίδος, ἡ ἐκδοσις τῶν Α΄ καὶ Γ΄ τόμων τῆς Ἐκλογῆς τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν, ἡ ὀργάνωσις κινηματογραφικοῦ τμήματος εἰς τὸ Κέντρον πρὸς ἀποτύπωσιν ἐπὶ ταινιῶν θεμάτων τοῦ λαϊκοῦ βίου, ἡ δημιουργία δισκοθήκης, ἡ ἐναρξὶς συντάξεως τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀτλαντος τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος ἔχει ἤδη ἐνταχθῆ εἰς τὸν Ἐθνολογικὸν Ἀτλαντα τῆς Εὐρώπης, κ.ἄ.

Μεγάλην ἐπίσης δραστηριότητα καὶ ἐργατικότητα ἐπέδειξεν ὁ Σπυριδάκης καὶ ὡς πανεπιστημιακὸς διδάσκαλος. Σπουδαῖον του ἐπίτευγμα ὑπῆρξεν ἡ ἐν μέσῳ πολλῶν δυσχερειῶν συγκρότησις παρὰ τῇ ἔδρᾳ Λαογραφικῆς βιβλιοθήκης καὶ Ἀρχείου λαογραφικῆς ὕλης, μάλιστα δὲ ἡ ἱδρυσις Σπουδαστηρίου Λαογραφίας μετὰ προσηρητημένης Λαογραφικῆς Συλλογῆς, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε καὶ ὁ πρῶτος διευθυντής.

Τὸ συγγραφικὸν ἔργον τοῦ Σπυριδάκη διακρίνεται γενικῶς διὰ τὴν πρωτοτυπίαν του καὶ τὴν μέθοδόν του. Τὸ διαφέρειν του διὰ τὸν λαϊκὸν πολιτισμὸν τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων εἶχεν οὗτος ἐκδηλώσει ἤδη κατὰ τὰ ἔτη τῆς φοιτήσεώς του εἰς τὸ πανεπιστήμιον, ἐνωρὶς ὅμως ἔστρεψε μετ' ἐπιτυχίας αὐτὸ παραλλήλως καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ λαϊκοῦ πολιτισμοῦ τῶν Βυζαντινῶν, τὴν ἀξίαν τοῦ ὁποίου ὡς συνδετικοῦ κρίκου πρὸς τὴν Ἀρχαιότητα εἶχε διῶκει ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος καὶ ἀργότερον διακηρύξει ὁ Νικόλαος Πολίτης. Αἱ πραγματεῖαι του «Τὰ κατὰ τὴν τελευταίαν ἔθιμα τῶν Βυζαντινῶν ἐκ τῶν ἀγιολογικῶν πηγῶν», «Βυζαντιναὶ δημῳδαὶ παροιμίαι καὶ παροιμιῳδαὶ φράσεις ἐκ τῶν ἀγιολογικῶν πηγῶν», «Τὰ κατὰ τὴν γέννησιν, τὴν βάπτισιν καὶ τὸν γάμον ἔθιμα τῶν Βυζαντινῶν ἐκ τῶν ἀγιολογικῶν πηγῶν», «Περὶ δυσοίωνου σημείου πρὸ τῆς θανατώσεως τοῦ Καίσαρος Βάρδα», «Βυζαντιναὶ παραδόσεις» κ.ἄ. σχετίζονται ἀκριβῶς μετὰ τὴν βυζαντινὴν περίοδον.

Ὡς λαογράφος ὁ Σπυριδάκης ἦτο παραδοσιακός, ὅπως ὅλοι οἱ πανεπιστημιακοὶ διδάσκαλοι ἀπὸ τοῦ Πολίτου καὶ ἐντεῦθεν, τοῦτο ὅμως δὲν τὸν ἡμπόδιζε νὰ ἀναζητῇ καὶ νὰ ἐξετάζῃ καὶ πᾶν νέον, τὸ ὁποῖον ἐνεφανίζετο εἰς τὴν διαρκῶς, καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα μάλιστα ἔτη ἀλματωδῶς, ἐξελισσομένην κοινωνίαν. Ἦτο πάντοτε ὑπὲρ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς αὐστηρᾶς ἐπιστημονικῆς μεθόδου εἰς τὴν λαογραφίαν καὶ ἀπηχθάνετο τοὺς ἐργαζομένους μακρὰν τοῦ ὕλικου κατὰ τρόπον ἐγκεφαλικόν, ψευδολογοτεχνικόν, καὶ καταλήγοντας εἰς ἀθεμελίωτα καὶ ἐπομένως αὐθαίρετα συμπεράσματα.

Ὡς ἄνθρωπος διεκρίνετο διὰ τὸ πρᾶον τοῦ χαρακτήρος του, τὴν σεμνότητα, τὴν συντηρητικότητα, τὸ ἀνεπιτήδευτον τῶν τρόπων καὶ τὴν κα-

λωσύνην του ἐν γένει. Ἦτο πάντοτε ἀνεκτικός καὶ πρὸ πάντων ἑτοιμος νὰ συζητήσῃ μετὰ τῶν συνεργατῶν καὶ τῶν φοιτητῶν του πᾶν ὅ,τι ἐσχετιζέτο πρὸς τὴν ἀληθινὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, ποὺ ἀναγκαίως στηρίζεται εἰς τὰ πράγματα, καὶ νὰ παράσχῃ εἰς αὐτοὺς πᾶν ὅ,τι ἤμποροῦσε ἐκ τῶν γνώσεων καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς του ἐμπειρίας.

Ὅσοι κατὰ καιροὺς συνειργάσθησαν στενῶς μαζί του θὰ διατηρήσουν ἀσφαλῶς εὐλαβικὴν τὴν μνήμην του.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Δ. ΗΜΕΛΛΟΣ